

DECIZIE

16 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Secrieru Veaceslav,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Secrieru Veaceslav împotriva Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „AIR Moldova”, intervenient accesoriu Societatea Comercială „Explor Tur” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea compensației în urma anulării cursei de zbor,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Secrieru Veaceslav și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017

c o n s t a t ă :

La 31 ianuarie 2017 Secrieru Veaceslav a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.S. CA „AIR Moldova”, intervenient accesoriu SC „Explor Tur” SRL cu privire la încasarea compensației în urma anulării cursei de zbor.

În motivarea acțiunii Secrieru Veaceslav a indicat că la 07 decembrie 2016, prin intermediul agenției SC „Explor Tur” SRL, a procurat biletul electronic de zbor nr. 5722403039990 pentru 08 decembrie 2016, ora 07⁰⁰, cursa 9U173, ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), la data respectivă fiindu-i eliberată și cartea de îmbarcare.

La 08 decembrie 2016, cu 2 ore înainte de zbor, s-a prezentat la Aeroportul Internațional Chișinău, iar în momentul când urma să efectueze operațiunile de înregistrare ca pasager pe cursa pentru care a procurat bilet, de către reprezentanții companiei aeriene „AIR Moldova” a fost informat despre anularea cursei, fără a i se oferi în acest sens posibilitățile alternative cursei date de zbor pentru a ajunge la destinație conform graficului și orei din bilet.

Susține că la 16 decembrie 2016, prin intermediul poștei electronice, s-a adresat cu pretenție către Î.S. CA „AIR Moldova”, solicitând, în temeiul pct. 18 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, achitarea compensației bănești în mărime de

250 de Euro ce i se cuvine în urma anulării cursei de zbor, însă prin răspunsul din 27 ianuarie 2017 a primit refuz, fiind invocate niște argumente declarative.

Cere Secrieru Veaceslav încasarea din contul Î.S. CA „AIR Moldova” în beneficiul său sumei de 250 de Euro sau echivalentul acesteia în valută națională cu titlu de compensație în urma anulării cursei de zbor din 08 decembrie 2016, pe ruta Chișinău-Moscova (Domodedovo), precum și cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, a fost respins apelul declarat de către Secrieru Veaceslav și menținută hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017.

La 29 ianuarie 2018, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, Secrieru Veaceslav, prin intermediul reprezentantului său – avocatul Crețu Adrian seria MA nr. 1033837 din 27 ianuarie 2017, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017 și hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului Secrieru Veaceslav a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, interpretând și aplicând eronat normele de drept material.

De asemenea, declară recurentul că instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluțiile în baza unui înscris, ce nu poate fi considerat ca unul probatoriu, potrivit căruia precum că cursa de zbor din 08 decembrie 2016, pe ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), a fost anulată din cauza unor defecțiuni tehnice ale aeronavei, având în vedere faptul că este întocmit într-o limbă străină, nefiind prezentată traducerea acestuia în limba oficială de stat, dânsul în așa mod fiind pus în imposibilitate de a-și formula contraargumente împotriva respectivei probe, or, nu este clar în ce constă aceste defecțiuni, când au fost depistate, precum și când au fost înlăturate.

Mai mult ca atât, înscrisul dat conține niște termeni ai căror descifrare necesită anumite explicații, pe care poate să le de-a doar un specialist calificat în acest domeniu.

La 24 aprilie 2018, Secrieru Veaceslav a depus supliment la cererea de recurs, invocând argumente similare ca și în recursul declarat inițial.

La 07 martie 2018 și respectiv la 25 aprilie 2018, în adresa intimetei Î.S. CA „AIR Moldova” și intervenientului accesoriu SC „Explor Tur” SRL au fost expediate copiile recursului și suplimentului la acesta declarat de către Secrieru Veaceslav împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor.

La 23 martie 2018, intimata Î.S. CA „AIR Moldova” a depus referință, solicitând să fie respins recursul declarat de către Secrieru Veaceslav, cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017 și hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017, pe care le consideră legale și întemeiate, invocând că instanțele de judecată ierarhic inferioare au verificat minuțios toate circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, dând o apreciere corectă suportului probatoriu al cauzei.

Susține că potrivit informației prezentate (*Aircraft Technical Book*) defectul la aeronavă a fost depistat la 08 decembrie 2016, ora 00³⁰ și înlăturat la 09 decembrie 2016, ora 14⁰⁰.

Mai indică intimata că anularea cursei de zbor s-a datorat unor circumstanțe excepționale, care nu au putut fi evitate de către operatorul aeronautic în pofida întreprinderii tuturor măsurilor posibile, fiind impusă de necesitatea asigurării securității zborului și a pasagerilor.

Alte referințe nu au parvenit.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 25 aprilie 2018, recursul declarat de către Secrieru Veaceslav a fost considerat admisibil.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și obiecțiile din referința depusă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 241 alin. (1) și (5) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, potrivit art. 26 alin. (1) – (4) CPC, procesele civile, se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii. Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Reieșind din dispozițiile art. 117 alin. (1) CPC, probele în pricini civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

Prin prisma art. 118 alin. (1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 211 alin. (1) CPC, în cadrul examinării pricinii în fond, președintele ședinței este obligat să creeze condiții pentru ca participanții la proces să-și expună considerentele referitor la circumstanțele de fapt și de drept ale pricinii, să facă completări și să prezinte probe în condițiile prezentului cod. În acest scop, judecătorul

trebuie, după caz, să elucideze împreună cu participanții la proces circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii și să cerceteze probele din dosar.

Astfel, din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei rezultă că la 31 ianuarie 2017 recurentul-reclamant Secieru Veaceslav a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.S. CA „AIR Moldova”, intervenient accesoriu SC „Explor Tur” SRL, solicitînd încasarea din contul intimatei-pârâte în beneficiul său sumei de 250 de Euro sau echivalentul acesteia în valută națională cu titlu de compensație în urma anulării cursei de zbor din 08 decembrie 2016, pe ruta Chișinău-Moscova (Domodedovo).

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 12 iunie 2017, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluțiile prin faptul că anularea cursei aeriene 9U173, ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), din 08 decembrie 2016, a avut loc din motive tehnice, circumstanță care a adus în consecință la imposibilitatea îndeplinirii cursei respective de zbor conform graficului și orei stabilite în bilet pe motivul existenței pericolului de securitate atât a zborului, cât și a pasagerilor.

Au stabilit instanțele de judecată că anularea cursei de zbor a avut loc din cauza defectului *SPDA fail*, care nu permite operarea aeronavei înainte de a fi înlăturat, fapt confirmat prin certificatul de realizare a serviciului 9U173, înlăturat abia la 09 decembrie 2016.

Au notat instanțele de judecată ierarhic inferioare că *SPDA (Secondary Power Distribution Assembly)* reprezintă computerul de repartizare a energiei electrice la diferite sisteme a aeronavei. Respectiv toate aeronavele necesită un sistem electric pentru a opera astfel de acțiuni ca luminile din cabină, luminile de aterizare, luminile instrumentale, motoarele de start, flapsurile electrice, radiourile, radarele, încălzitoarele hidrodinamice, calibrele de combustibil, pompele de amplificare a combustibilului, tren de aterizare electric retractabil etc.

În consecință au concluzionat instanțele de judecată ierarhic inferioare că circumstanța survenirii defecțiunii tehnice a aeronavei, care a fost planificată pentru îndeplinirea cursei aeriene 9U173, ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), din 08 decembrie 2016, cât și necesitatea efectuării urgente a deservirii tehnice a acesteia în scopul asigurării securității zborurilor ulterioare, nu se datorează unei fapte sau acțiuni intenționate ale operatorului aerian Î.S. CA „AIR Moldova”, având în vedere faptul că aeronava s-a defectat brusc, defecțiunea tehnică fiind imposibilă de a fi înlăturată pe loc în termen restrâns, respectiv anularea cursei aeriene a avut loc întru asigurarea siguranței aeronautice, precum și protejarea pasagerilor de la bordul aeronavei, fiind o măsură excepțional de necesară.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu drept una arbitrară, or, instanța de apel, care a menținut soluția primei instanțe, s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii ca neîntemeiată, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, precum și fără a elucida următoarele aspecte.

Se reține că la actele cauzei este anexat un înscris (*Aircraft Technical Log Book 9U 05154*), în baza căruia ambele instanțe de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia că anularea cursei aeriene 9U173, ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), din 08 decembrie 2016, s-a datorat unor împrejurări excepționale, ce nu a depins de operatorul aerian Î.S. CA „AIR Moldova”, și anume din cauza defectului *SPDA fail (Secondary*

Power Distribution Assembly), ce reprezintă computerul de repartizare a energiei electrice la diferite sisteme ale aeronavei, depistat la 08 decembrie 2016, ora 00³⁰, ziua zborului, și înlăturat la 09 decembrie 2016, ora 14⁰⁰ (f.d. 20).

Analizând respectivul înscris, Colegiul constată că nu este clar cum instanța de apel, care a menținut hotărârea primei instanțe, a ajuns la concluzia sus-menționată, or, respectivul înscris este întocmit într-o limbă străină, nefiind prezentă la actele cauzei varianta tradusă a acestuia în limba oficială de stat, ceea ce contravine prevederilor exprese ale art. 167 alin. (1) lit. a) CPC, conform cărora dacă înscrisurile sunt făcute într-o limbă străină, instanța dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege.

Mai mult ca atât, înscrisul dat conține niște termeni ai căror descifrare necesită anumite explicații, pe care poate să le de-a doar un specialist calificat în acest domeniu.

La fel, nu este clară concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare referitor la noțiunea dată *defectului SPDA fail (Secondary Power Distribution Assembly)*, precum cum că „*acesta reprezintă computerul de repartizare a energiei electrice la diferite sisteme a aeronavei. Respectiv toate aeronavele necesită un sistem electric pentru a opera astfel de acțiuni ca luminile din cabină, luminile de aterizare, luminile instrumentale, motoarele de start, flapsurile electrice, radiourile, radarele, încălzitoarele hidrodinamice, calibrele de combustibil, pompele de amplificare a combustibilului, tren de aterizare electric retractabil etc.*”, nefiind indicat suportul juridic de unde derivă explicația termenului dat.

Afară de aceasta, Colegiul notează că în susținerile verbale scrise prezentate de către Secrieru Veaceslav în cadrul primei instanțe (f.d. 25-26), în cererea sa de apel (f.d. 61-62), precum și în cadrul ședinței instanței de apel din 30 noiembrie 2017 (f.d. 72), atât recurentul-reclamant, cât și reprezentantul acestuia - avocatul Adrian Crețu au menționat că la actele cauzei lipsește varianta tradusă a înscrisului (*Aircraft Technical Log Book 9U 05154*) în limba oficială de stat, precum și faptul că acesta este întocmit într-o manieră specifică domeniului aeronautic, or, din înscrisul prezentat de către intimata-pârâtă Î.S. CA „AIR Moldova” este imposibil de stabilit din oficiu, ce defecțiune tehnică s-a depistat la aeronava planificată pentru îndeplinirea cursei aeriene, 9U173, ruta Chișinău – Moscova (Domodedovo), din 08 decembrie 2016, necunoscând în acest sens limba în care acesta a fost întocmit, precum și terminologia folosită, specifică doar în domeniul aeronautic.

În circumstanțele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prezenta cauză a fost soluționată de către instanțele de judecată ierarhic inferioare cu încălcarea prevederilor normelor de drept procedural, în special cele prevăzute de art. 26 CPC - contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale, lipsindu-l în așa mod pe recurentul-reclamant Secrieru Veaceslav de dreptul de a-și formula, argumenta și dovedi propria poziție în procesul dat de judecată față de proba principală - înscrisul (*Aircraft Technical Log Book 9U 05154*), prezentată de către intimata-pârâtă Î.S. CA „AIR Moldova”, în situația în care acesta este întocmit într-o limbă străină, în lipsa traducerii acestuia în limba oficială de stat, și descifrării terminologiei specifice domeniului aeronautic.

În acest sens, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel la examinarea prezentei cauze a încălcat în mod inadmisibil dreptul recurentului-reclamant Secrieru Veaceslav la un proces echitabil prevăzut de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, în special principiul egalității armelor în proces.

Din jurisprudența CtEDo se reține că în cauzele cu caracter civil se degajă anumite principii legate de noțiunea de ”proces echitabil” prevăzut de art. 6§1 din Convenția

Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, printre care și respectarea principiului egalității armelor, în sensul unui ”echilibru just” între părți.

Menținerea unui ”echilibru just” între părți în litigiile, opunând interese private, presupune că egalitatea armelor implică obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv probele, în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajată în raport cu adversarul său (cauza *Dombo Beheer B.V. c. Olandei*, hotărârea din 27 octombrie 1993).

Afară de aceasta, instanța de apel și-a motivat soluția de respingere a acțiunii și în consecință de menținere a hotărârii primei instanțe și prin faptul că defecțiunile tehnice a aeronavei nu se datorează unei fapte sau acțiuni intenționate ale operatorului cursei de zbor. Colegiul consideră că această concluzie nu se încadrează în prevederile pct. 14 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, conform căreia **operatorul aerian nu este obligat să plătească compensații** în conformitate cu capitolul V din prezentul Regulament, **numai în cazul în care *poate face dovada* că anularea este cauzată de împrejurări excepționale care nu au putut fi evitate în pofida adoptării tuturor măsurilor posibile.**

În temeiul celor precitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază drept arbitrară decizia instanței de apel, bazată pe probe administrate contrar prevederilor legislației în vigoare, preluând astfel expres argumentele intimatelor-pârâte Î.S. CA „AIR Moldova” expuse în referințele sale referitor la cauza anulării zborului din 08 decembrie 2016, fără a intra de fapt în esența litigiului și probelor prezentate în acest sens.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, și reiterând lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță (art. 432 alin. 3 lit. d) și f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Secrieru Veaceslav și de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Secrieru Veaceslav.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Secrieru Veaceslav împotriva Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „AIR Moldova”, intervenient accesoriu Societatea Comercială

„Explor Tur” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea compensației în urma anulării cursei de zbor, cu remiterea cauzei civile spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu